

GÖLE ÜÇ YOL

Toplu Öyküler II

Ingeborg Bachmann 1926'da Avusturya'nın Klagenfurt kentinde doğdu. 1945-1950 yılları arasında Innsbruck, Graz ve Viyana Üniversiteleri'nde felsefe, psikoloji ve Alman filolojisi okudu. Çalışmalarında özellikle Heidegger ve Wittgenstein üzerinde yoğunlaştı. Heidegger'in varoluşçuluk felsefesi üzerine yazdığı tezle doktoraşını verdi. İlk şiirleri 1948/49 yıllarında yayımlandı. 1953'te, *Die gestundete Zeit* (Ertelenmiş Zaman) adlı şiir kitabıyla Gruppe 47 Ödülü'nü aldı. 1959/60 yıllarında doçent unvanıyla Frankfurt Üniversitesi'nde "Çağdaş Yazının Sorunları" üst başlığı altında dersler verdi. 1961'de Alman Eleştirmenler Ödülü'nü, 1964'te Georg Büchner Ödülü'nü aldı. Aralarında Fransa, İngiltere, İtalya ve ABD'nin de bulunduğu pek çok ülkeye yolculuk etti. 1965'ten itibaren Roma'da yaşamaya başladı. 1968'de Avusturya Büyük Devlet Ödülü'nü aldı. 1973'te çıktığı Polonya yolculuğunda Auschwitz ve Birkenau toplama kamplarını gördü. Aynı yıl Roma'daki evinde çıkan yangında ağır yaralanarak hayatını kaybetti.

Başlıca kitapları: *Şiir: Die gestundete Zeit* (1953; Ertelenmiş Zaman, *Toplu Şiirler*, YKY, 2004), *Anrufung des Großen Bären* (1956; Büyük Ayı'ya Çağrı, *Toplu Şiirler*, YKY, 2004). **Radyo oyunu:** *Ein Geschäft mit Träumen*, 1952; *Die Zikaden*, 1955; *Der gute Gott von Manhattan*, 1958 (*Radyo Oyunları - Bir Düş Alışverişi / Ağustos-böcekleri / Manhattan'ın İyi Tanrısı*, YKY, 2005) **Deneme:** *Frankfurter Vorlesungen* (1960; *Frankfurt Dersleri*, YKY, 2020). **Öykü:** *Das dreißigste Jahr* (1961; *Otuzuncu Yaş - Toplu Öyküler I*, YKY, 2023), *Simultan* (1972). **Roman:** *Malina* (1971; *Malina*, BFS Yayınları, 1985; YKY, 2004).

Kâmuran Şipal (1926, Adana - 19 Eylül 2019, İstanbul). İÜEF Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. TDK'nın açtığı öykü yarışmasında aldığı ödülle adını duyurdu (1953). Çağdaş Alman edebiyatından ve Franz Kafka'dan yaptığı önemli çevirilerle de tanındı; Alfred Adler, Ingeborg Bachmann, Wolfgang Borchert, Heinrich Böll, Alfred Brauchle, Bertolt Brecht, Max Brod, Elias Canetti, Sigmund Freud, Gustav Hans Graber, Günter Grass, C. G. Jung, Thomas Mann, R. M. Rilke, Robert Musil, Bernhard Zeller, Hans Zulliger ve Hermann Hesse'den çeviriler yaptı.

Öykü: *Beyhan* (1962), *Elbiseciler Çarşısı* (1964), *Büyük Yolculuk* (1969), *Buhûrümeryem* (1971), *Köpek İstasyonu* (1988), *Gece Lambalarının Işığında* (Toplu Öyküler, YKY, 2009). **Roman:** *Demir Köprü* (1998), *Sırrımsın Sırdaşımsın* (YKY, 2010), *Dua Çiçeği* (YKY, 2018). **İnceleme:** *Çağdaş Alman Hikâyesi / 1945'ten Sonra* (1962). **Mektup:** *Dar Bir Çember İçinde* (Behçet Necatigil ile, haz. Serenad Demirhan, YKY, 2018).

Ingeborg Bachmann'ın
YKY'deki kitapları:

Toplu Şiirler (2004)

Malina (2004)

Radyo Oyunları (2005)

Frankfurt Dersleri (2020)

Otuzuncu Yaş - Toplu Öyküler I (2023)

Franza'nın Kitabı (2025)

Malina (özel baskı) (2026)

Göle Üç Yol - Toplu Öyküler II (2026)

INGEBORG BACHMANN

Göle Üç Yol
Toplu Öyküler II

Çeviren
Kâmuran Şipal

YAPI KREDİ YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

Simültane • 7
Sorunlar Sorunlar • 39
Siz Mutlu Gözler • 70
Köpek Havlamaları • 87
Göle Üç Yol • 106

Simültane

Bož'e moj!¹ üşümüştü ayakları, ama burası nihayet Paestum olmalıydı, Paestum'da o eski otel vardır, anlamıyorum, nasıl olup da ismini, ama aklıma gelir şimdi, dilimin ucunda. Ne var ki, anımsayamadı bir türlü, kolu çevirip pencereyi indirdi, dikkatle yana, sonra ileriye baktı, sağa, credimi, te lo giuro, dico a destra,² sapacak olan yolu aradı. Hah işte, oradaydı NETTUNO. Kavşakta yavaşlayıp farları yakınca tabelayı gördü hemen, karanlıkta üzerine ışık düşmüştü, bir düzine otel tabelasıyla barları ve sahildeki plajları gösteren oklar arasında duruyordu. Kendi kendine mırıldandı, burası başkaydı eskiden, buralarda hiç ama hiçbir şey yoktu, çok değil, beş altı yıl önce, yo, gerçekten, akıl alacak gibi değil.

Tekerlekler altında çakıl taşlarının gıcırdadığını işitti, arkaya doğru fırlayan taşlar karosere çarpıyordu, koltuğa gömülmüş oturup kaldı, boynunu ovdu biraz, sonra esneyerek gerindi. Derken dönüp geldi erkek, burada kalınacak gibi değil dedi, yeni otellerden birine gitmeleri gerekiyordu, burada yataklara çarşaf bile yayılmıyordu artık, tapınakların yanı başında güller ve gelinduvakları arasındaki eski otellere gelen müşteri kalmamıştı. Düş kırıklığına uğramış, aynı zamanda rahatlamıştı, öte yandan kendisi için hiç fark etmeyeceğini söyledi, ölesiye yorgun düşmüştü çünkü.

Arabada birbirleriyle fazla konuşmamışlardı, otoyolda o tiz ses hiç eksik olmamıştı kulaklarından, rüzgârın sesi, hızla yol alan arabanın çıkardığı ses kendilerini susmaya zorlamıştı. Yalnızca, bir saat kadar Salerno'dan çıkışı arayıp dururlarken konuşacakları birkaç şey bulmuşlardı. Fransızca konuşmuşlardı bir ara, sonra yine İngilizceye dönmüşlerdi, erkeğin İtalyancası henüz o kadar iyi sayılmazdı. Derken kadın yine eskisi gibi mırıldanmaya koyuldu, Almanca cümleleri bir ahenkle donatıyor, adamın özensiz Almanca

1 Rusça: Tanrım. (ç. n.)

2 İtalyanca: İnan bana, yeminle söylüyorum, sağa sapacaksın. (ç. n.)

cümlelerine uydurmaya çalışıyordu. On yıl sonra yine böyle konuşabilmesi ne kadar heyecan vericiydi, giderek daha çok hoşuna gitti bu, hele Viyana'dan bir erkekle böyle bir geziye çıkmak! Ne var ki, ikisi de aynı kentten geldiği, konuşma üslupları birbirine benzediği ve sanki bir üçüncü kişiyle konuşur gibi konuştukları için, birbirlerine ne söyleyeceklerini bilemiyordu. Belki Hilton'un terasında içtiği üçüncü kadeh viskiden sonra, erkeğin kendisine belli bir şeyi, yitirilmiş bir tadı, eksikliğini çektiği bir aksanı, artık kendisi için hiçbir yerde var olmayan bir yuvanın hayali duygusunu yeniden kazandıracağına inanmıştı.

Erkek, evinin Hietzing'de olduğunu söyledi, derken ara verdi konuşmasına, Hietzing'de bir şeyler kalmış olmalıydı, kolay dile getirilmeyecek bir şeyler. Kadın ise Josefstadt'ta, Wickenburg Sokağı'nda büyümüşü, derken sıra o kaçınılmaz namedropping'e³ geldi, Viyana bölgesini arayıp taradılar, ama her ikisinin de tanıdığı, kendilerini oldukları yerden alıp ileriye götürecek kimseler ele geçiremediler, kadın Jordanları, Altenwylleri biliyordu kuşkusuz, ne var ki kendileriyle asla tanışmışlığı, görüşmüşlüğü yoktu, Löwenfeldleri tanıımıyordu hiç, Deutschları da öyle, çok oldu ben Viyana'dan çıkmalı, on dokuzundaydım henüz, artık hiç Almanca konuştuğum yok, gerektiğinde ancak, o zaman da doğal bir şey bu, gerektiğinde konuşmak, bu başka bir şey. Roma'daki kongrede ilkin İtalyancasından dolayı güçlük çekmişti, ama daha çok bir topluluk önüne çıkmanın heyecanındandı bu, çünkü sonradan pek güzel üstesinden gelmişti, cebi diplomayla dolu onun gibi birinin böyle bir durumla karşılaşması elbet adamın akıl erdiremeyeceği bir şeydi, kadının bütün bunlardan söz etmesinin nedeni, birbirlerini başka türlü tanımamış olacaklarını belirtmek içindi ve en ufak, ama en ufak bir bilgisi olmayacaktı bütün o yorucu çalışmalardan sonra, kafasında bambaşka düşünceler, Hilton'un pergolasında, demek adama FAO'da⁴ yalnız İngilizce ve Fransızca gerekiyordu, öyle mi? ve İspanyolcayı çok iyi okuyup anlayabiliyordu, ama ma-

3 İngilizce: sözde tanınan belli başlı kişilerden söz açarak kendini öne çıkarma, büyüklük taslama. (ç. n.)

4 Food and Agriculture Organization'ın kısaltması. İngilizce: Beslenme ve Tarım Örgütü. (ç. n.)

dem Roma'da kalacaktı artık, o zaman yerinde olacaktı, ve özel ders almakla FAO'nun düzenlediği bir İtalyanca kursuna katılmak arasında bocalıyor, bir karar veremiyordu.

Erkek birkaç yıl Rourkela'da kalmıştı, iki yıl da Afrika'da, Gana'da sonra, sonra Gabon'da, daha uzunca bir süre de Amerika'da tabii, hatta sığınmacı olarak bulunduğu dönemde birkaç yıl okula gitmişti burada. Her ikisi de dünyanın bir yarısında dolanıp durdu, nihayet değişik zamanlarda birbirlerinin nerede kaldığını aşağı yukarı öğrenmişlerdi, kadın nerelerde tercümanlık yapmış, erkek nerelerde araştırmalarda bulunmuştu. Nasıl bir araştırma bu peki? diye sordu kadın kendi kendine, sesli olarak yapmamıştı bunu, ve Hindistan'dan, kadının üniversitede okuduğu Cenevre'den, ilk silahsızlanma konferanslarından söz açıldı derken. Kadın çok başarılıydı işinde, kendisi de bunun bilincindeydi, iyi para kazanıyordu, içindeki o bağımsızlık dürtüsü varken evde kalmaya dünyada katlanamazdı, öylesine yorucu bir iş ki inanılır gibi değil, yine de seviyorum işimi, yo, evlenmek mi, asla, ölse evlenmeyecekti.

Gecenin içinde kentler savruldu havaya: Bangkok, Londra, Rio, Cannes, sonra kaçınılmaz olarak yine Cenevre, kaçınılmaz olarak Paris ardından. Ne var ki San Francisco, şiddetle hayıflandı kadın buna, no, never,⁵ özellikle de hep gitmek istediği yer olmuştu San Francisco, after all those dreadful places there,⁶ ve hep Washington, hep Washington, korkunç, evet, erkek de, o da korkunç bulmuştu orayı, Washington'da yapamazdı, kadın da hayır, yapamazdı, derken sustular, bitkin düşmüş. Ve bir süre sonra göğüs geçirir gibi yaptı kadın, please, would you mind,⁷ je suis terriblement fatiguée, mais quand-même, c'est drôle, n'est-ce pas, d'être parti ensemble, tu trouves pas?⁸ I was flabbergasted when Mr. Keen asked me, no, of course

5 İngilizce: hayır, asla. (ç. n.)

6 İngilizce: buradaki bütün o korkunç yerlerden sonra. (ç. n.)

7 İngilizce: Lütfen, bir sakıncası yoksa. (ç. n.)

8 Fransızca: Muthiş yorgunum, ama yine de seninle birlikte kentten ayrılmamız komik değil mi? (ç. n.)

not, I just call him Mr. Keen,⁹ çünkü hep keen¹⁰ bir hali vardı, Hilton'daki parti sırasında ona da arzulu arzulu bakmıştı, but let's talk about something more pleasant, I utterly disliked him.¹¹

Gerçekte daha değişik bir ad taşıyan ve FAO'nun hiyerarşik düzeninde Mr. Ludwig Frankel'in yolunda bir engel oluşturan Mr. Keen, Battipaglia tren istasyonunun turnikleri önünde ikisinin de ortak söyleşi konusunu oluşturmuş, ama bunun kendilerine fazla bir şey sağlayacak bir konu olmadığı da anlaşılmıştı, çünkü kadın yalnızca bir defa görmüştü onu, Mr. Frankel de onunla, bu kaba, un casse-pied monolingue, emmerdant¹² Amerikalıyla birlikte ve onun emrinde ancak üç aydır çalışmaktaydı, ama genelde insanın elini kolunu bağlayacak kadar yardımsever ve kötülük düşünmeyen bir insan sayılacağını da teslim etmekten kendini alamadı. Mr. Keen'i bir kez daha eleştirmeden duramayan kadın konuşmasını sürdürdü: I couldn't agree more with you, I was just disgusted, the way he behaved,¹³ ve rahat elli yaşıyla ve başındaki birkaç tel saçın gizlediği dazlağıyla o yüce dağları ben yarattım tavrı! Ve kadın ardından Mr. Frankel'in gür siyah saçlarına daldırdı elini, sonra da omzuna koydu.

Mr. Frankel karısından boşanmış değildi, hayır, ama boşanmak üzereydi, Hietzing'deki Bayan Frankel ile onun boşanma işinde pek acele ettikleri yoktu, boşanmanın atılacak doğru adım sayılıp sayılmayacağı konusunda Mr. Frankel hâlâ bir karara varmış değildi. Kadın ise az kalsın biriyle evlenecekken son anda vazgeçmişti. Nedeni üzerine yıllar yılı düşünüp durmuşsa da söz konusu nedeni bir türlü ele geçirememiş, o zamanlar olup bitenlere bir türlü akıl erdirememişti. Paestum kıyı şeridinin yanı başında durdular; erkek yeni otellere bakıp yer ayırtmaya gitti, kadın bir kez daha arabada onu beklemeye başladı, derken yarı buçuk anımsadı bir zaman olup bitenleri. Üçüncü bir kişinin varlığından söz edilemezdi, şiddetli

9 İngilizce: Bay Keen bana sorduğunda şaşırmıştım, hayır, değil kuşkusuz, ben ona yalnızca Bay Keen diyorum. (ç. n.)

10 İngilizce: istekli, arzulu. (ç. n.)

11 İngilizce: Ama neşeli bir şey üzerine konuşsak! Ondan hiç hoşlanmadım. (ç. n.)

12 Fransızca: tek dilli, can sıkıcı salak. (ç. n.)

13 İngilizce: Seninle aynı fikirde değilim, onun davranış tarzı beni tiksindirdi sadece. (ç. n.)

bir geçimsizlik de yaşanmamıştı arada, böyle bir şey kendisi için kesinlikle söz konusu olamazdı, buna asla izin verecek biri değildi, ama başlarına iğrenç şeyler gelen, teatral tasarımlarla düşünen ya da bir şeyler yaşayabilmek için böyle olayları başlarına bile bile saran insanlar tanımıştı, how abominable,¹⁴ ne çirkin bir davranış, böyle degoutant¹⁵ şeylerin kendi hayatında baş göstermesine asla göz yummamıştı, birliktelikleri yürümemişti işte, beraber olduğu erkeğin konuşmalarına kulak verip dinleyememişti, olsa olsa bir arada yattıklarında ancak ve dönüp dolaşıp kendisindeki falan ya da filan şeyin ne kadar, ve kendisine ma petite chérie¹⁶ ile başlayan pek çok minik isim vermişti, kendisi de ona sonu hep mon grand chéri¹⁷ ile biten pek çok büyük isim yakıştırmıştı, ve tutkuyla bağlanmış, sarılmışlardı birbirlerine, belki bugün bile ondan kopabilmiş değildi, artık bir hayalet dönüşmüş bu adamdan, onu anlatacak en iyi sözcük buydu. Bütün zaman, öğle öncesi ya da öğle sonrasının geç bir saatinde yataktan kalktıklarında, adam kemikleşmiş biri gibi kendisini ilgilendirmeyen şeylerden konuşup durmuştu, oysa otuz yaşında ağır bir arteriyoskleroz hastalığına yakalanmış olamazdı, hayatında yaşadığı üç dört önemli, birkaç da önemsiz küçük olay vardı ve birlikteliklerinin ilk günlerinden beri kadının duya duya ezberlediği şeylerdi tümü. Özel yaşamlarını bu dünyanın yargıçlarına buyur eden insanlar gibi sanık ya da davacı olarak mahkeme önüne çıksa, mahkemenin varacağı sonuç, bir kadının bir erkeğin anlattıklarını dinlememesi gibi, erkeğin kadını anlattıklarını dinlemek zorunda bırakmasının da saygısızlık sayılacağı olacaktı, çünkü sevdiği erkek kendisine bir şeyler açıklamaya kalkmıştı hep, termometre ya da barometre nasıl çalışır, betonarme nasıl üretilir, bira nasıl, nedir füzeyi hareket ettiren, uçak nasıl uçar, eskiden Cezayir'deki durum nasıldı, şimdi nasıl. Ve o da gözlerini çocuklar gibi iri iri açarak anlatılanları hep dinler gibi yapmıştı, akli hep başka yerde, akli sevdiği erkekte, akli sevdiği erkeğe karşı gönlünde beslediği duygularda, saatlerce geride ya da saatlerce ilerideydi hep, yalnızca yaşanan anda sevdiği kişiye karşı içinde

14 İngilizce: ne iğrenç. (ç. n.)

15 Fransızca: can sıkıcı. (ç. n.)

16 Fransızca: benim küçük sevgilim. (ç. n.)

17 Fransızca: benim büyük sevgilim. (ç. n.)

bir şey hissedemiyordu, hele anlattıklarına dikkatini veremiyordu hiç, ve ancak şimdi, aradan pek çok yıl geçtikten sonra, zamanla önemini yitirmiş bir soruya, giderek sesi çıkmaz olmuş, nerdeyse silinip gitmiş bir niçin'e verilecek yanıt çıkıp geliyordu aklına. Yanıt geliyordu aklına, çünkü onu Fransızcada değil, kendi dilinde arıyordu, çünkü dilini şimdi kendisine geri kazandıran ve, emindi bundan, terribly nice¹⁸ olan bir erkekle konuşabiliyordu, bir defacık olsun henüz Ludwig dememişti ona, çünkü dostları ve ailesi asla onu bu isimle çağırması olamazlardı. Önündeki bu üç ya da dört güne onun adından yoksun nasıl katlanabileceğini düşündü, ona kısaca darling ya da caro¹⁹ ya da sevgilim diyecekti. Ve adam arabanın onun oturduğu tarafındaki kapısını açınca anladı durumu, arabadan indi, aynı katta kalacakları iki oda bulmuştu demek. Sevgilisi onun çantasını, eşarbnı ve ekose battaniyesini toparlayıp çıkardı arabadan, otelin kapıcısı henüz ortada görünmemiştir ki, ansızın erkeğin arkasından yetişip acemice kucakladı onu ve sesinde ateşli bir ton, I'm simply glad we've met, you are terribly nice to me, and I do not even deserve it,²⁰ dedi.

Sofranın kaldırılmakta olduğu yemek salonuna en son kendileri gelmişti, ılımış bir çorba çıkarıldı önlerine. Bu balık, derin dondurucudan alınıp pane edilmiş morina mı? Kadın keyifsiz keyifsiz orasını burasını kurcaladı balığın; Akdeniz burunlarının ucundayken balık bulamıyorlar mı buradakiler? Rourkela'da gerçekten bir şeyler yapabileceği duygusu uyanmıştı Mr. Frankel'in içinde, her şeye karşın en iyi günleri Hindistan'da geçmişti, elindeki çatalla beyaz masa örtüsü üzerine Kalküta-Bombay tren yolunu çizdi derken, kafanda böyle canlandırabilirsin dedi, pratikte bir buldozerle işe koyulduk ve kalacağımız ilk barakaları kurup çattık, en geç üç yıl içinde hepimizin pestili çıktı, tam yirmi bir kez Kalküta'yla Avrupa arasında uçakla gidip geldim, ardından benden bu kadar deyip çıktım. Yemeğin sonunda şarap getirilip kondu önlerine, bu kez kadın hoşgörülle anlatmaya koyuldu. Bir kabinde hep iki kişiydiler, kaptan pilotla ikinci pilot gibi değil hani, hayır, yirmi dakika sonra

18 İngilizce: son derece nazik. (ç. n.)

19 İngilizce ve İtalyanca: sevgilim. (ç. n.)

20 İngilizce: Birbirimizi bulmamıza çok seviniyorum, bana o kadar nazik davranıyorsun ki. Oysa ben layık değilim buna. (ç. n.)

birinin öbürünün yerini alabilmesi için, yalnızca bunun için kuşkusuz, yirmi dakika akla en uygun süreydi, daha uzun zaman çeviri yapabilmeleri kesinlikle olanaksızdı, bazen ister istemez otuz, hatta kırk dakika dayandıkları oluyordu, çıldırmak işten değildi, öğle önceleri yine neyse, ama öğleden sonra dikkatini toplamak güçleştikçe güçleşiyordu, konuşulanlara aşırı bir dikkatle kulak veriş, bir başka ses içine o katıksız gömülüş; önlerindeki kumanda tablosunu kullanmanın nihayet bir zorluğu yoktu, ama kadının kafası, just imagine, t'immagini!²¹ Aralarda, bir termostan bal karıştırılmış sıcak su içiyordu, bir iş gününü geride bırakabilmek için her biri kendine özgü bir yöntem bulmuştu, ama akşam oldu mu gazeteyi zor tutuyorum elimde, belli başlı bütün gazeteleri düzenli okumam önemli, bütün terimleri öğrenmem gerekiyor, en yeni deyimleri sonra, ama terminoloji, o daha bir şey miydi, bütün raporları, bütün çizelgeleri önceden ezberlemek durumundaydı, kimya sevdiği bir konu değildi, tarımdan pek hoşlanıyordu, Birleşmiş Milletler için çalışıyorsa, sığınmacı sorunlarına da bir diyeceği yoktu, ama Unions des Postes Universelles ve International Unions of Marine Insurance,²² bunlar onun en korkulu kâbuslarıydı, yalnızca iki dilde simültane çeviri yapanların işi daha kolaydı, kendisi ise solunum ve jimnastik egzersizlerinden sonra sabah erkenden oturup öğrenme işine koyuluyordu, bir ara bir hastanede kalmış, doktorun biri kendisine Autogenes Training²³ yöntemini öğretmişti, o da bu yönteme kendine göre bir biçim vermişti, öyle fazla titizlenmiyor, yine de hayli yararını görüyordu bu yöntemin. O zamanlar berbat durumdaydım. Konuşmasına ikide bir, o zamanlar hiç iyi değildi durumum ya da o zamanlar berbat durumdaydım cümlesiyle ara vermesi, kendisi besbelli hiç kötü duruma düşmemiş Mr. Frankel'i şaşırtmıyordu. Kusursuz bir söyleyişle, actually, basically,²⁴ sanki böyle bir şey olabilmemiş gibi! Bir Rus kadın, yaşlıca bir hanım, ona herkesten çok hayranlık duymaktaydı, on üç dil biliyordu,

21 İngilizce ve İtalyanca: Düşün artık, tasavvur et. (ç. n.)

22 Fransızca: Uluslararası Posta Birliği. İngilizce: Uluslararası Denizcilik Sigorta Birliği. (ç. n.)

23 Almanca-İngilizce: Otojen Eğitim. Alman nörolog J. H. Schultz tarafından bulunan, kendi kendine hipnoz yoluyla gevşeme yöntemi. (ed. n.)

24 İngilizce: aslında, gerçekte. (ç. n.)

she really does them,²⁵ anlıyor musun, bilmem nasıl söylesem diye açıkladı tersi dönmüş, zamanla bu dillerden birini dışarıda bırakmak istiyormuş, Rusçayı ya da İtalyancayı, canımı çıkarıyor benim, işten otele dönüyor, bir viski içiyorum, hiçbir şey duymak, hiçbir şey görmek istemiyorum artık, sıkılıp suyu çıkarılmış gibi öylece oturuyorum, önümde dosyalar ve gazeteler. Güldü derken, Rio'da o olayı yaşamıştı, Rus kadınla değil, Sovyet delegasyonundan çeviriyi denetlemekle görevli genç biriyle; beraber çalıştığı çevirmen arkadaşı, Amerikalı delege bir silly man²⁶ diye çevirmişti bir cümleyi, bunun üzerine Sovyet delegasyonundakiler alabildiğine ciddi bir tavırla durak sözcüğünün stupid²⁷ anlamına geldiği, bundan ne fazla, ne eksik bir anlam içerdiği konusunda direktmişlerdi, ve oradakilerin hepsi gülecek bir şey bulmuştu böylece, evet işte, bazen böyle şeyler de yaşıyorduk.

Almanca; bu dil ortadan kaybolmak üzere artık dedi Mr. Frankel, en azından bize öyle geliyor, ama bunu fark eden başkaları da var mı, ne dersin? Tam kalkmış gidiyorlardı ki, yeniden başladı Mr. Frankel: Ne diyorsun, bir gün gelip yalnızca tek bir dil konuşulacak mı dünyada? Kadın dinlemiyordu onu ya da söylenileni gerçekten işitmemişti, merdivenden çıkarken adama yaslandı, artık pek yürüyecek hali kalmamış gibi yaptı, adam da onu kendisiyle çekip götürdü. To dois me mettre dans les draps tout de suite. Mais oui. Tu seras gentil avec moi? Mais non. Tu vas me raconter un tout petit rien? Mais bien sûr, ça oui.²⁸

Mr. Frankel bir kez daha onun odasına baktı, usulcacık sesslendi: Nadja, Nadja? ve neredeyse sessizce kapıyı kapayıp kendi odasına döndü, az önce bu odada bulunmuştu Nadja, yatakta hâlâ onun sıcaklığı, onun kokusu vardı. Daha Roma'dan ayrılırlarken söylemişti adama: Geçirdiği bir şoktan sonra hayli zamandır, ileride bunu kendisine açıklayacaktı, bir başkasıyla aynı odada, hele aynı yatakta yatamıyordu. Nadja'nın kendisine böyle bir şeyi açıklaması

25 İngilizce: Gerçekten biliyordu bunları. (ç. n.)

26 İngilizce: budala adam. (ç. n.)

27 İngilizce: aptal. (ç. n.)

28 Fransızca: Beni hemen götürüp yatır. Ama evet. Bana iyi davranacak mısın? Ama hayır. Bana küçük, önemsiz bir şey anlatır mısın? Ama tabii, evet. (ç. n.)

Mr. Frankel'in yüreğine su serpmiştii, çünkü kendisi de bir başkasıyla aynı odada ve aynı yatakta yatmak için en ufak bir istek duymuyordu, fazlasıyla tedirginlik vardı üzerinde, yalnızlığa fazlasıyla alışmıştı. Otelde yerler taş olmasına karşın gıcırdayıyordu yine de, balkon kapısı oynadıkça ağlar gibi ses çıkarıyor, bir sivrisinek odada vızıldayarak dolaşıyordu; bir yandan sigara içiyor, bir yandan hesaplıyordu Mr. Frankel: Üç yıl var ki böyle bir şey yaşamamıştı, alışılmışın dışında hiçbir şey, şuncacık tanımadığı biriyle üstelik, apar topar, kimseye bundan tek söz etmeden. Havanın tadı yoktu pek, içinde de korkunç bir boşluk duygusu vardı, derken sivrisineğin soktuğunu hissetti, eliyle boynuna vurdu, bu kez de yakalayamamıştı sineği, iki kere gördükten sonra Nadja yarın Allah vere de daha fazla yüzünü görmek istemeseydi bu tapınakların, yarın sabah erkenden buradan çekip giderlerdi, en iyisi ufak bir balıkçı köyüne, küçücük bir otele, turist selinden uzağa, her şeyden uzağa, yanındaki nakit para yetmedi mi, üzerinde çek defteri vardı, ama bakalım öyle küçük bir yerin sakinleri bilirler miydi çekin ne olduğunu, en azından yanında bir CD²⁹ numarası bulunuyordu, etkisiz kaldığı hiç görülmemişti. Önemli olan, Nadja ile aralarında sorun çıkmaması, onunla ilişkisinin karmaşık bir niteliğe bürünmemesiydi, bir hafta sonra Hollanda'ya gidip kayıplara karışacaktı Nadja, kendisini şaşırtan tek şey, bir hafta önce Roma'da, yine bugünkü gibi bir cumartesi günü, sanki hayatındaki basit bir şey, unutulup gitmiş acıyla karışık bir sevinç yeniden dönüp gelebilirmiş gibi Nadja'ya kucak açması olmuştu. Bu acılı sevinç birkaç gün boyunca kendisini öylesine değiştirmişti ki, FAO'dakiler de well well, okay okay, you got that?³⁰ diyerek bunun biraz ayırımına vardıklarını göstermişlerdi. Sigarasını kül tablasına bastırıp söndürdü Mr. Frankel, uykusu gelir gibi olmuştu ki, koridordan sürüklenip gelen bir müzik sesiyle uykusu dağıldı yeniden, STRANGERS IN THE NIGHT,³¹ bitişikteki odaların kapıları açılmıştı ardına kadar, çalan parça kafasında dolanıp TENDER IS THE NIGHT'a³² dönüşmüştü, bu günlerin çıkarabildiği kadar keyfini çıkaracaktı Mr. Frankel. Lavabodan ansızın gurul gurul sesler yükselmeye başladı, bir ötme

29 Corps Diplomatique: kordiplomatik. (ed. n.)

30 İngilizce: Güzel güzel, tamam tamam, bu iş yoluna girdi anlaşılan? (ç. n.)

31 İngilizce: gecede yabancılar. (ç. n.)

32 İngilizce: Yumuşaktır gece. (ç. n.)

sesi duyuldu, irkildi yeniden, bitişiktekiler bağıra bağıra konuşuyorlardı şimdi, ne oteldi ya, gece vakti havada titreşen bu tedirginlik, lo scirocco, sto proprio male,³³ Kalküta'da başlamıştı ya da bir başka yerde, ama Roma'da giderek sıklaşmıştı bu bungunluk, the board, the staff,³⁴ yeni proje, tired, I'm tired, I'm fed up,³⁵ karanlıkta el yordamıyla Valyum 5'i bulup içti, I can't fall asleep anymore without it, it's ridiculous, it's a shame, but it was too much today,³⁶ bu telaş, bu koşturmaca, banka ise kapanmıştı artık, ama Nadja ile çekip gidecekti kentten, she is such a sweet ve gentle fanciulla, not very young but looking girlish as I like it, with these huge eyes, and I won't have me hoping that it's possible to be happy, but I couldn't help that, I was immediately happy with her.³⁷

Acele ikinci tapınağa kadar uzandılar, şöylece bir baktıktan sonra üçüncüsünün önünden çark ettiler. Mr. Frankel rehberi açmış elinde tutuyor, dalgın dalgın belli bir yeri okuyordu, ama hiçbir şey bilmek istemeyen Nadja'ya bir açıklamada bulunmamayı yeğledi. Rahat adımlarla yürüyüp NETTUNO'nun bahçesine geldiler, bahçede terk edilmiş bir sürü şezlong duruyordu, tapınakları görebilecekleri bir yer bulup oturdular, kahve söyleyip konuşmaya başladılar. Pek acayip bir yıl yaşıyoruz dedi Nadja, Mr. Frankel de ona hak verdi, kesinlikle sam yelindendir, tuhaf bir hava, bunaltıcı, nerede olursam olayım, bakıyorum ya fazla sıcak, ya fazla soğuk ya da fazla boğucu, acayip bir hava, hayli zamandır hep böyle. Tu es sûr qu'il s'agit des phénomènes météorologiques?³⁸ kozmik bir durum mu? moi non, je crains plutôt que ce soit quelque chose dans nous-mêmes qui ne marche plus.³⁹ Yunanistan da eskisi gibi

33 İtalyanca: Sam yeli, çok kötü durumdayım. (ç. n.)

34 İngilizce: yöneticiler, personel. (ç. n.)

35 İngilizce: Yorgunum, yorgun, bıktım usandım. (ed. n.)

36 İngilizce: Onsuz uyuyamıyorum artık, gülünç doğrusu, utanılacak şey, ama bugün de çok yoğun geçti. (ç. n.)

37 İngilizce: Öyle tatlı ve sevimli bir kız ki; pek genç sayılmaz, ama o iri iri açtığı gözleriyle genç kız gibi görünüyor, benim de onda hoşlandığım şey bu. Mutluluğun mümkün olduğunu sanmıyorum, ama onun yanında hemen mutlu hissettim kendimi, elimde değildi. (ç. n.)

38 Fransızca: Meteorolojik olayların söz konusu olduğundan emin misin? (ç. n.)

39 Fransızca: Benim için değil, ben daha çok içimizde artık çalışmayan bir şeyin söz konusu olduğundan korkuyorum. (ç. n.)

ya da dün olduğu gibi değil artık, hiçbir şey ilk kez, on, on beş yıl önceki gibi değil. Ve Mr. Frankel bu kısa zaman süresini ve kendi yaşamöyküsünü kafasında canlandıramazken, iki bin yıl içinde olanları düşününce, şimdi burada oturmuş bir yandan kahve içip, bir yandan Yunan tapınaklarını seyrettiklerini aklına getirir getirmez belli bir duygunun altında ezildiğini hissetti, deli olmak istenmediği – come fosse niente,⁴⁰ diye söze karıştı Nadja, ve Mr. Frankel açığa vurmayıp kendisinin de akıl erdiremediği düşüncelerinden ne kadarını Nadja'nın tahmin edebileceğini bilmiyordu. Onun bu tapınakları daha önce kiminle gördüğü kuşkusuz hiç merak ettiği bir şey değildi; ama ne diye Nadja ansızın onları görmek istemi-yordu artık? Nedeni kendisi değildi kesinlikle, ortada bir başka neden olmalıydı, ama Nadja konuşmalarında atlayıp geçiyordu bütün bunların üzerinden, Nadja hakkında şimdiye kadar bütün öğrendiği, onun bir şok geçirmiş, but who cares,⁴¹ ayrıca sık sık berbat durumlar yaşamış olmasıydı.

Mr. Frankel daha kendisini otelden gelip aldığı zaman, Nadja Roma'dan ayrılışını normal bir serüvene doğru yola çıkış gibi algı-lamıştı; ama onun için bir yerin yurdun başkaları için taşıdığından daha çok önem taşıyan, dolayısıyla Roma'dan ayrılışını daha da netameli duruma sokan alışılmış çevreden uzaklaştıkça, kendisini daha fazla boşlukta hissetti. VOGUE ya da GLAMOUR'ın tasarımın-dan doğmuş bir otel lobisi ya da bir barda uygun saatte, uygun giy-siler içinde kendinden emin biri gibi boy gösterebilmekten çıkmıştı, kim olduğunu kanıtlayacak hemen hiçbir şeye sahip değildi artık, yıkanmaktan rengi atmış blucini ve fazla dar bluzu, bir bavulu ve plaj çantasıyla rastgele birine dönüşmüştü. Mr. Frankel kendisini buraya sokaktan peşine takıp getirmiş de olabilirdi pekâlâ. Mr. Frankel'e bağımlı olmaktan ne kadar korktuğunu fark ettirme-mek için, yer ve yön konusundaki bilgisine başvurulmadıkça bir şey yapamayacaklarını ona hissettirmeye çalıştı. Artık hiçbiri yeni sayılmayacak, tümü gerilerde kalmış yol haritalarının sayfalarını karıştırıp durdu. Bir benzin istasyonunda ülkenin kıyı kesimini gösteren bir harita daha aldı, ama o da pek çok eksiği içeriyordu,

40 İtalyanca: Hiçbir şey yokmuş gibi. (ed. n.)

41 İngilizce: Ama kimin umurunda. (ç. n.)

buna inanmak istemedi Mr. Frankel, kendisi de haritaya bakabilmek için arabayı sol eli ve sol gözüyle kullanmaya başladı, onun bu davranışına Nadja'nın sinirlenmesi gereksizdi aslında, çünkü Mr. Frankel Nadja'nın bütün otel kapıcılarından, seyahat acentelerindeki memurlardan ve danışma bürolarındaki görevlilerden daha üstün bir beceriyle yol haritalarını, tren, vapur ve uçak tarifelerini deşifre edip bağlantı yollarını ve aktarma durumlarını saptadığını bilemezdi; bu, Nadja'nın yaşamını oluşturmaktaydı nihayet. Sinirlendiğini ve canının sıkıldığını anlayınca, Mr. Frankel şakadan kullandığını çekti Nadja'nın, non guardare così brutto.⁴² Hey, kulaklarım gerekli bana, veux-tu me laisser tranquille!⁴³ Aklına gelen “chéri” sözcüğünü söyleyerek yutkundu, çünkü bir zaman Jean Pierre için kullanmıştı onu, çalışırken kulaklıkların kapadığı her iki kulağını ovdu, kulaklıklar otomatik olarak devreye giriyor, dil çevrimleri gerçekleşiyordu. Ne tuhaf bir mekanizmaya dönüşmüştü, kafasında tek bir düşünce olmaksızın yaşıyordu, başkalarının ağzından çıkan cümleler içine gömülmüş, ve bir uyurgezer davranışıyla, bu kez değişik seslerden örülen aynı cümleleri oradakilere buyur ediyor, “yapmak” sözcüğünü to make, faire, fare, hacer ve delat' sözcüklerine dönüştürebiliyordu, böylece her sözcüğü bir makara üzerinde altı kez çevirebiliyordu, yapmak sözcüğünün gerçekten yapmak, faire sözcüğünün faire, fare'nin fare, delat' sözcüğünün delat' anlamını taşıdığını düşünmesine izin yoktu, kafasını işe yaramaz duruma sokabilirdi bu ve şimdiden dikkat etmesi gerekiyordu, günün birinde sözcük yığınları altında kalabilirdi.

Daha sonra: kongre binalarının lobileri, otel lobileri, barlar, erkekler, görüşüp konuşmada sergilenen rutin davranışlar, bir sürü uzun yalnız gece ve bir sürü kısa, yine yalnız gece, ve büyükenmeleriyle ve büyükenmeleri arasında yaptıkları nüktelerle hep bu erkekler, ya evli, şişman ve içkili ya da kazara ince uzun boylu, evli ve içkili ya da pek cana yakın ve korkunç nevroitik ya da cana yakın ve eşcinsel. Özellikle Cenevre'ye gitti aklı. Burada geçirdiği ilk günlerden tekrar konuşmaya başladı, bu kaçınılmaz kentteki günlerden, ve Mr. Frankel'in sabahleyin bahçede aklından geçenleri bir dereceye

42 İtalyanca: Öyle kötü kötü bakma bana. (ç. n.)

43 Fransızca: Beni rahat bırakacak mısın! (ç. n.)